

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sambăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr
pentru fie-care publicare.

Sinodul archidieceșan.

Din considerare ca publicul nostru posibil să poată fi în curent cu conclusele mai însemnate ale sinodului archidieceșan, am aflat cu cale ca pe scurt să publicăm toate conclusele mai de interes, urmând și un raport detaliat despre decursul desbatelor sinodale.

Ședința a III-a ținută la 3/15 Maiu a. c.

Se verifică deputații: Ioan Droc, Vasiliu Damian, Zacharia Tătar, Georgiu Moldovan, Ioan Rațiu, precum și Mateiu Voileanu, Dr. Nicolau Olariu, Rubin Pația și Victor Tordoșan cu respingerea protestelor intrate. Verificarea dep. Nicolau Cristea se ține în suspens până la ulterioara cercetare în cauză.

Ședința a IV-a ținută la 4/16 Maiu a. c.

Se verifică deputații: Ioan cav. de Pușcariu, Dr. Nicolau Pop, Anania Moldovan, Ioan Șandru și Nicolau Străvoiu.

Raport mai detaliat.

Ședința II, ținută la 2/14 Maiu a. c.

Se cetesce protocolul ședinții I a și — Se autentice.

La ordinea zilei se pun raporturile secțiunilor verificatoare.

Secțiunea I prin raportorul seu Dr. Ioan Mihu propune spre verificare alegerea deputaților: A. Bêrsan, G. Dănilă, A. Pêcurariu, D. Lăcătuș, S. Dragomir, I. Orbonaș, Dr. N. Olariu, S. Dămian, G. Candrea și M. Cirlea; ear actul alegerii de deputat clerical din cercul Geoagului, intrând în contra alegerii protest, precum și actul electoral din cercul Câmpeni, insinuând vot separat pâr. I. Todescu din B. Cerb, pentru neprimirea în lista alegătorilor a preoților Michail Contes și I. Iancu, să se transpună comisiunii verificatoare — Se primesce.

Secțiunea II a prin raportorul seu G. Candrea propune spre verificare alegerea deputaților: I. Danciu, Dr. H. Pușcariu, Dr. Aurel Brote, P. Pipoș, T. Herman, Dr. R. Roșca, N. Cosma, G. Șagău, Dr. A. Todea și G. Șandor; în contra actului electoral al cercului mirenesc Târnava, intrând protest, să se transpună comisiunii verificatoare. — Se primesce.

Secțiunea a III-a prin raportorul seu Dr. Abs. Todea propune spre verificare alegerea deputaților: Z. Boiu, D. Coltofean, I. Pușcariu, O. Sorescu, I. Petric, D. Manole N. Frateș I. Dan, I. Duvlea și I. Turcu.

Secțiunea a IV-a prin raportorul seu I. Turcu propune, spre verificare alegerea deputaților: N. Poșea, I. Bologa, P. Cosma, I. Hannia, E. Măcellariu,

L. Bran de Lemeny, I. Fulea, D. David, A. Tordoșan, I. Papiu, S. Pop. și Dr. I. Mihu.

S'a verificat deci cu totul 44 de deputați și astfel sinodul se declară de apt a pute aduce concluse valide.

Presidiul prezentează credenționalele deputaților Vasiliu Dămian, Ioan Droc și Georgiu Moldovan. — Se predau comisiunii verificatoare.

Presidiul prezentează mai departe:

a) cererea deputatului Diamandi Manole pentru concediu pe 5 zile din cauza morbului;

b) cererea deputatului Simeon Dămian pentru concediu pe timp nedeterminat, din cauza agendelor oficiale.

După o scurtă desbatere dep. D. Manole concediul cerut i se dă, ear cererea dep. Dămian se va decide după verificare.

La ordinea zilei se pune constituirea definitivă a biroului și a comisiunilor permanente și spre consultare ședința se ridică pe 10 minute, ear după redeschiderea ședinții la propunerea presidiului se alege:

a) Biroul:

T. Herman, I. Dan din cler, ear Dr. I. Mihu, D. David, M. Voilean și Dr. R. Roșca mireni.

b) Comisiunea verificatoare;

I. Papiu, A. Pêcurariu, O. Sorescu, I. Turcu, M. Cirlea și P. Pipoș.

c) Comisiunea organizatoare:

Dr. I. Pușcariu, I. Hannia, N. Cristea, I. Bologa, E. Măcellariu, P. Cosma, Dr. A. Brote, I. Pușcariu, și Dr. A. Todea.

d) Comisiunea bisericească:

I. Petric, G. Șagău, I. Danciu, G. Candrea, Ios. Orbonaș A. Bêrsan, G. Moldovan, N. Cosma și S. Dragomir.

e) Comisiunea scolară:

Z. Boiu, I. Popescu, V. Dămian, G. Dănilă, I. Fulea, I. Turcu, L. Bran de Lemeny, D. Lăcătuș și V. Tordoșan.

f) Comisiunea financiară:

N. Frateșiu, I. Droc, A. Pêcurariu, D. Manole, O. Sorescu, R. Pația, S. Pop, M. Cirlea și Dr. N. Olariu.

g) Comisiunea petiționară:

D. Coltofean, R. Furdui, I. Duvlea, Z. Tătar, P. Pipoș și G. Șandor.

Presidiul mai prezentează următoarele esebite:

a) protestul lui Iosif Leabu et cons. contra alegerii de deputați sinodali mireni în mai multe comune din cercul Făgărașului

Dep. P. Pipoș, din considerare, că deputații din acel cerc sunt deja verificați, dar și altfelu protestul este adresat consistoriului archidieceșan, propune ca protestul să se respingă ca întârziat, fiind și altfelu greșită adresa.

Dep. Dr. A. Todea, propune a se preda comisiunii verificatoare.

După desbatere pro și contra, sinodul primesce propunerea dep. P. Pipoș.

b) deputatul Z. Tătar își prezentează credenționalele, care se predă comisiunii verificatoare;

c) raportul general plenariu al consistoriului archidieceșan despre activitatea sa în decursul anului 1887;

d) raportul consist. arch. referitoriu la înființarea fondului de pensiune preoțesc;

e) raportul cons. arch., prin care se transpune notapresidială în cauza disciplinării prot. S. Popescu;

Toate 3 rapoarte se predau comisiunii verificatoare.

f) raportul cons. arch. referitoriu la întregirea parohiei Rêchita cu prediile Strugari și Purcărețiu;

g) raportul cons. arch., în privința sistării cursului clerical estraordinariu.

Toate se predau comisiunii bisericesci.

h) raportul cons. arch. ca senat scol. despre activitatea sa în decursul anului 1887;

i) raportul cons. arch. în privința catichisațiunii în scoalele de ori ce categorie;

k) raportul cons. arch. în cauza înființării unei preparandii de fete;

l) raportul cons. arch. prin care se asterne manualul „Economia câmpului” de Georgiu Moian, pentru admitere în scoalele populare;

m) raportul cons. arch. prin care se asterne manualul „Fisica pentru scoalele populare” de prof. gim. D. Făgărașan;

n) raportul cons. arch. prin care se asterne manualul „Curs de limba maghiară pentru scoalele populare” de I. Molnár.

Toate se predau comisiunii scolare.

o) raportul cons. arch. ca senat episcopesc despre activitatea sa în decursul anului 1887;

p) raportul cons. arch. în privința acordării indemnizării pentru suma de 200 fl., ce s'a dat văduvei Maria Reou, soția fostului archivar Iosif Reou ca ajutoriu.

r) raportul cons. arch. în cauza pretensiunii fondului „Francisc-Iosefin” la Kenderessy Zsigmond;

s) raportul consist. archid. referitoriu la suportarea speselor pentru reparaturile dela grădina archiepiscopicească;

t) raportul cons. arch. prin care se asterne rațiociniile fondurilor archidieceșane pe anul 1887. — Se predau comisiunii financiare.

Ședința se încheie la 2 oare d. m. și ședința procsimă se anunță pe Marți 3/15 Maiu la 12 oare a. m.

FOIȚA.

Foi din dijarul sêrmanului preot din Wiltshire.

(După Zschokke.)
(Urmare.)

Trimisei după vin și colac, ca să pot omeni de astădată pe oaspele și scumpul meu binefăcătoriu mai bine ca de prima oară. El însă îmi dete corfă; 'mi spuse, că nu poate sta mult cu noi; că are societate la sine în cârciumă. De rugările Jenny însă ascultă și să puse să împartă vinul cu noi.

Deoarece vorbia de societatea, cu care a venit, credeam, că este aci cu o societate de teatraliști și întrebai, dacă au de gând să joace în Crekelade? Orașul totuși e prea săracuț. El rise cu hohot și dișe: Da, da, voim să jucăm o comedie, dar fără bani. — Polly era ca scoasă din fire de bucurie; căci de mult tot doria să vadă o piesă teatrală. Îndată îi spuse și Jennyi, care aducea colacul și vinul. „Ai mulți teatraliști cu D-ta, domnule Fleetmann?” întrebă Polly. — El răspunse: Un domn și o doamnă, dar jucători escelenți.

Jenny părea a fi de o serioșitate neobicinuită și aruncând o privire plină de ingrigire asupra lui Fleetmann îl întrebă: D-ta — și D-ta vei juca? — Aceste cuvinte le dișe încet, dar cu o voce, care pă trundea până la inimă, aceea vo e care ó auđiam rar, dar totdeauna atunci când era starea mai seri oasă, când era vorba de o decisiune despre bine sau rău.

Și pe bietul Fleetmann îl sgdui acest ton minunat al ingerului de judecată. El se uită de tot serios la ea, și părea, că să lupta cu sine pentru răspuns — apoi făcu un pas spre ea și răspunse: Miss, în numele Domnului, aci numai d ta poți decide!

Jenny plecă ochii. El vorbia meret, dânsa răspundia. Eu nu sciu ce făceau oamenii aceia. Ei vorbiau; eu și cu Polly ascultam cu atențiune; și noi amândoi nu înțelegeam nici un cuvânt, sau mai bine diș, auđiam vorbe fără înțeles. Și totuși se părea ca și când Jenny și cu Fleetmann, nu numai c'ar înțelege bine cele ce dișeau, dar ceea ce-mi părea și mai curios, Fleetmann se părea a fi mișcat de cuvintele Jennyi, deși aceste nu conțineau în realitate nimic. În fine își puse Fleetmann mâinile ca la rugăciune, să uită

chiar cu ochii plini de lacrimi spre cer și dișe ca la o grozavă abđicere: Atunci sunt nefericit!

Polly însă nu se mai putu stăpâni. Cu o dibăcie comică să uită când la unul când la altul, și dișe în fine: Eu cred cu dinadinsul, că voi amândoi începeți deja comedia!

El strinsă mâna Pollyi cu foc și dișe: Ah! de ar fi adevărat!!

Eu făcui încurcături un sfirșit, turnai vin pentru toți și beurăm în sănătatea binefăcătorului nostru Fleetmann dișe, pe când ciocni cătră Jenny: Miss, serios, în sănătatea mea? — Ea puse mâna pe pept, plecă ochii și beu.

Acum dl Fleetmann se făcu deodată vesel. Merse la leagăn, să uită la copil și după cei-am povestit eu și Polly întâmplarea, dișe dișbind cătră Polly: Așa dar nu m'ai cunoscut, când ți-am predat darul de anul nou?

Toți strigarăm cu mare mirare: Cine, D-ta?

Apoi ne povestii cam următoarele: Pe mine nu me chiamă Fleetmann, ci eu sunt baronetul Cecil Fairford. Întrun proces lung, nefericit, fratele tatălui meu, basat pe contracte mai vechi, suspicioase,

„Tribuna“ la înălțimea misiunii sale.

„Spune-mi: cu cine te însoțesci?
Ca să-ți spun: cine ești?“

IV. *)

(Urmare.)

M'am convins apoi la alte ocazii: cum bărbații bisericii noastre — durere cu puțină excepție toți de o pănură Vi sunt contrari, falși, răuvoitori.

Unii în jos și în sus, la cler și popor pe toate locurile, în cercuri familiare și sociale, vorbindu-Ve de rău, când în dos când în față; iar alții cu aspirațiuni vechi de rivalitate nisuesc mereu, se folosesc de ocazii binevenite ca se Ve denuncie și negrească la cei de sus, la regim, la ministri, fie ei înșiși în persoană fie prin sateliții, agenți ai lor, bineveduți acolo, se Ve sgudue din scaunul înalt, și pentru care ei, „în minte“ până cât vor trăi.

M'am convins că în punctul acesta nu există nici o deosebire între dâșii, aparțină ei la ori-care clică de partidă politică ori-cum s'ar numi apoi cei din grupul „cum se numesc — „Tribunei“ conservativi Șaguniști, cu „Institutul tipografic“ sunt gata în tot momentul a da mâna nu numai cu ori-care dintre cei de sus, și vice-versa, ci și cu necuratul, când e vorbă de persoana actualului metropolitan.

Esperințele acestea — și altcum din destul cunoscute Escelenției Voastre, după tot curentul pornit de când a-ți ocupat scaunul arhieresc încă cel din Arad, apoi aici cel metropolitan, — eu așa cum toți me priveau, om mai inferior, prost, fără destulă educație intelectuală și științifică modernă, le-am făcut de când am fericirea a Ve cunoaște, și prost cum me țineau cei mai cuminte — vicleni — făcându-le nu numai sub decursul funcționării mele în Arad și aici în Sibiu, mai vârtos dela alegerea de episcop din 1873, apoi de când soartea m'a adus aici, dela 4 Iuliu 1876, până la nefericita dimisionare a mea, ci le-am mai făcut încă cu mult mai genuine și pozitive, mai minunate — sub decursul acestor 4 luni, de când me aflu demis fără post și subsistență.

Sunt multe și numeroase datele, ce prostul de mine mi le-am notat bine la toate ocaziunile, despre toate ca-surile concrete, și sunt sigur că Escelenția Voastră, când le veți ceti toate bine și exact descrie, nu că Ve ve-ți îndoi despre purul adevăr al acelor, ci Ve ve-ți mira, cât de bine mi s'au imprimat ele în memorie, ca după scurtele notițe fugitive se fiu în stare ale depinge cu adevăratele lor colori.

Par că o tainică lucrare a providenței a voit așa, ca eu, chiar eu — cu prostia mea — se fiu căutat, corupt și sedus tocmai de adversarii Escelenției Voastre și dintr'o parte și din alta, pentru ca se comit nebuniile publicate în coloanele „Tribunei“ ca apoi acesta se servească de motiv, sau — cum diceau ei — pretest al dimisionării mele.

Nici se fi fost premeditat acest incident nu putea se fie atât de binemerit chiar în favorul Escelenției Voastre; căci deși cei vicleni credeau că prin corupțiunea și seducerea mea, exploatându-mi prostia, profitând de sinuciderea ce mio pregătiseră, totuși ei înșiși sunt și vor fi cei blamați, desgoliți și desamăgiți.

Am suferit și sufer, ba ori-cât se mai sufer trupesce, nu me mai doare, nici me va mostra mai mult conștiința, pentru celea comise față de binefăcătorul și binevoitorul Părinte al meu și al fiilor mei. Cineva a trebuit să se afle, care, chiar cu abnegarea de sine și consacrarea existenței să se arunce în cursele viclenilor, și pe cât de nefericit, osândit, și urgisit am fost eu „prostul“ (blojul) atunci, și până când tăria sufletească, recăstigată prin căință și penitență m'a încurajat a mai da față cu Escelenția Voastră, pe atât de ferice și liniscit me simt de atunci încoace, eată 2 săptămâni astăzi: că după ce cu prostia mea am spart gheața tuturor canalelor pucioase pline de miasme, se continuu de aci încolo ale și curății acelea canale, scoțind una câte una miasmele, ca se le cunoașteți și nimiciți, stărpiți.

*) În Nrul din urmă s'a pus la comunicatele din aceasta rubrică II. în loc de III. prin greșală. Red.

imi rețin mie și sorei mele întreaga avere a repausatului nostru tată. Până atunci trăisem foarte rău din aceea ce ne lăsase din mica sa avere repausata noastră macă. Sora mea suferi la aceasta mai mult dela tiranul seu unchiu, tutorul ei. Acela o și promisese, de nevastă feciorului unuia dintre amicii sei cei mai intimi și mai puternici, sora mea însă se învoise pe ascuns cu tinărul Lord Sandom, a cărui tată trăia încă atunci, și care era contra acestei căsătorii. Cu toate acestea cununia fu săvârșită pe ascuns fără scirea unchiului și a bătăranului Lord; fructul acestei căsătorii a fost micul Alfred. Reușii, să depărtăm pe sora mea pentru 1/4 de an sub grija și responsabilitatea mea din casa tutorului sub pretest, ca să-și caute de sănătate și să întrebuințeze băi de mare. După ce născu, totul era, să dăm copilul în grija unei mâni bune și ascunse Din întâmplare auzii o scenă duioasă despre sărăcia și iubirea de oameni a preotului din Crekelade, și în persoană am venit aci, ca să me conving. Modul, cum m'ați primit, decise. (Va urma.)

Este însă foarte adânc și urit cel mai pucios canalul miasmelor „conspiratoare“ de aspirare la scaunul Metropolitiei, este foarte lung lanțul și verigele lui foarte groase — masive, cu care e încinsă clică, „grupul“ conspiratorilor aderenți simulatorsi și ai guvernului și pronunțați naționali-oposiționali, care lanț se estinde până la palatul dlor ministri Tisza și Trefort ba și Széchényi, prin coridoarele și bancele dietei, de unde ca crocodilul șerpuesc prin birourile comiților supremi nu numai din Sibiu, ci la cei din Arad, Caraș-Severin, Temes, Oradea mare și Brașov, — conspirațiuni inspirate — apoi acel lanț având două capete, unul și-l aruncă pe acolo, iar celalalt prin birourile redacțiilor, până se descărcă cu toată vehemența în sala de ședințe sinodale și congresuale.

De aceea Ve rog umilit se binevoți a-mi permite ca se apuc bine acest lanț afurisit, pe care ar fi timpul suprem, ca E. Voastră se-l rupeți și sfărâmați verigă de verigă, dacă voți se nu Ve sugrume dușmanii conspiratori cu el.

Ca se puteți face aceasta, e neaparat de lipsă se aveți toate datele pozitive, după cari — sunt convins — că multe, dacă nu chiar toate Vi se vor revoca în memorie așa, încât Ve veți pute informa și orienta pe deplin mai acud aci sub / un manuscript al meu foarte caracteristic și interesant, care îl dădusem astă iarnă fie-ieratului comite suprem Dr. Brennerberg cu carele — după cum v'am mărturisit deja oral, comunicându-Ve cele uricioase — încă ajunsese la ispită ca și cu predecesorul seu Wächter, dar ajutându-l, Ve rog se binevoți a-mi dejuce intențiunea din carea am purces și simțemintele de cari am fost pătuns când am scris celea cuprinse.

Ve voui istorisi mai detaliat și lămurit, cum? prin cine? și cu a cui intrevinire am intrat în coatingere cu dâșul? și Ve veți mira! Acesta s'a tradus apoi și și trimis ministrului președinte Tisza; i-am fost dat și al II continuarea, și mai interesantă, dar bolnăvindu-se n'a mai ajuns se facă us de el, repausând mai apoi.

Pe lângă care, sărutându-Ve dreapta, cu cea mai profundă devoțiune fiască rămân, mai acudându aci sub /// și aceste epistole dragălașe.

Sibiu, 1/13 Iuniu, 1886.

Pururea mulțămitoriu serv.

Petru Petroviciu m. p.

F.

Escelenția Voastră!

„Abia mi-a succedat scoate dela respectivul alăturata epistolă a mea, împreună cu un alt ultim manuscript, ce o adresasem repausatului comite suprem Dr. Brennerberg, aflându-me în Verșeț. Ea, respective manuscriptul acud, este un alt „corpus delicti“ al păcatelor mele, comise, nu față de Esc. Voastră ci mai mult de N. N. pe carele, așa cred, nu l'am calumniat ci numai demascat, descriind adevăratele și necontestabilele fapte.

Ve rog umilit, se binevoți grațios a ceti cu atențiune și indulgență întreg cuprinsul acestui manuscript păcătos Ceea ce-mi pare rău este fatala întâmplare cu bolnăvirea și apoi moartea lui Dr. Brennerberg, căci și acest manuscript era menit să se traducă în limba maghiară și substearnă direct lui Tisza-Trefort.

Ce credem și efect ar fi avut, dar și ce consecințe? nu știu, destul că eu îl cetisem lui Brennerberg în prezența lui Schr și Dr. Sentz, cari ascultând cu mare atențiune clătinău din cap, dicând „grossartig, merkwürdig, hören Sie!

L'a fost dat și lui Békessi să-l folosească de material jurnalistic, dela care însă l'am luat și dus cu mine la Verșeț trimițându-l apoi earăși supletoriu comitelui suprem.

Și într'adevăr, par'că a fost și este minunea lui Dău în tot lucrul acesta conspirator păcătos de denunciare și trădare, pentru-că după toate fatalele consecințe ce le-am avut și tot mai am încă să le îndur pentru nebuniile mele publicate în „Tribuna“ despre aceste culise până acum nime n'a putut afla ceva pozitiv, eară Esc. Voastră, deși veți fi audiat cevași șoptinduse, totuși nu erați destul informat, până ce pocăința, soartea fatală nu me aduse earăși aici ca eu însumi să le dau de urmă și să Vi le depun toate la dispozițiune.

Sibiu, 6/18 Iuniu, 1886.

Pururea obligat și umilit serv.

Petru Petroviciu m. p.

G.

Verșeț, 2 Octobrie n. 1886.

Escelenția Voastră!

În legătură cu celea ce Vi le-am trimis eri, îmi iau voie a Vă transpune și alăturatele 2 convolute de epistole originale, cu tot cu cuvertetele lor, provocate în umilita mea comitivă cu datul de eri.

Unica mea dorință mi-a fost și-mi este, ca chiar prin aceste epistole (specie facti) se pot demonstra contrariul evident al afirmațiunii lui N. N. și conform aceleia al învinuirii nefundate, sau presupunerii: că eu însumi, fără a fi fost cândva inițiat, provocat și rugat, ci obtrus v'am pângărit și spionat.

Ve rog deosebit, se binevoți a Vă lua Escel. Voastră înși-Vă osteneală și a ceti, mai cu seamă cele împăturate în legătura de sub A) și Vă ve-ți indigna și scărbi!

Ce ar dice și cum ar judeca lumea când catilinariilor speculanți dela „Tribuna“ le-ar fi succedat — cum stăruia dl Slavici cu ori ce preț a le smulge și stoarce din mâinile mele spre a face us de ele!

Poate că i-ar fi succedat și asta dacă din întâmplare Emil al meu, ca inger păzitor nu le luă și ducea cu sine când s'a dus dela Sibiu.

Apoi Ve mai mărturisesc și aceea: că eu corupt cu banii Tribuniștilor (220 fl. dela Slavici și 130 fl. dela Eugen Brote — cești din urmă primiți din mâinile Drului Crișan) prins în infernalele lor curse, desigur le dădeam toate pentru alt preț de 200 fl. ce mi-l oferise dl Diamandi Manole atraci, când în seara de 18 Ianuaru a. c. dl Slavici venise în locuința mea, primind manuscriptul afurisitelor „Metamorfose“ publicate în „Tribuna.“ Ba am și scris de repeți-ori ca să mi le retrimiți însă nu mi le-au nici retrimis nici acum nu voia să mi le dea, decât numai cu mare anevoie și sub condițiune, ca să Vi le resignez în acest mod Escelenției Voastre, dispunând și făcând cu ele ce Ve-ți binevoi.

Al Escel. Voastre purururea devotat și obligat

Petru Petroviciu m. p.

H.

Verșeț, 27 Iuniu (8 Iuliu) 1887.

Escelenția Voastră! etc.

Eri se împlini anul de zile, când în estrema calamitate și perplesitate pecuniară nu mai sciam ce se fac, în cotro se apuc — me dusei earăși la dl Slavici și în cursul conversației cu dnul Slavici îmi succedea de minune a pune mâna pe unele dintre cele mai veninoase epistole de ale mele, ce i-le adresasem dâșului încă în anul 1885 fiind încă în funcțiune, se înțelege, în urma angajamentului infernal la care me împinsese păcatele altora, și pentru care dl Slavici îmi pusese cursa promisiunilor amăgitoare, în care și cădui cu cap cu tot.

Eată Vi le acud în advolutul acesta.

Au fost menite pentru coloanele „Tribunei“ acele produse diaristice, pe cari dl Slavici le scoasese dela mine și le pusese bine între alte colecțiuni, de felurite manuscripte, tot cam în aceeași materie ce-i veniseră de pe la unii și alții buni și vechi amici ai sei, dela Arad și Oradea mare. dar mergerea mea de an vara la Sibiu par'că era predestinată de minunata tainică lucrare a providenței așa, ca să-mi pot smulge și cele ajunse în mâinile esistențelor catilinare dela „Tribuna“ precum îmi succedea ale recăstiga celea ce i-le dădusem șiretului de Dr. Brennerberg (Dumneșu să-l ierte).

Foarte desperat și întristat nefericit serv.

Petru Petroviciu m. p.

(Va urma.)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Arad, 30 Aprile, 1888 v. Cetind în Nr. 38 al „Telegrafului Român“ desculparea dlui profesor V. Mangra din Arad referitoare la cele scrise de mine în Nr. 28 al acestui diariu, ve rog dle redactor, să-mi permiteți numai câte-va reflexiuni.

Când am cetit desculparea dlui Mangra, aducându-mi aminte de evangelia din dumineca Vameșului și Fariseului, cu adevărat am aflat pe omul — cel ce l'am căutat în corespondința mea din Nr. 28 al acestei foi, carea întru adevăr a făcut odată lumină în părțile noastre Aradane; mult m'am mirat însă, că domnul Mangra ca profesor de teologie și om atât de iscusit în ale Sântei scripturi n'a urmat preceptelor evanghelice, n'a urmat esemplului Vameșului, ca recunoscându-și păcatele să dică: „Doamne fii milostiv mie păcătosului“, ci din contră pre toată lumea o vede înaintea sa încă și acum de păcătoasa, și cu tot curagiul susține sus și tare, că dâșul întru toate e corect.

N'am intențiune de a acombate nimica din celea ce le dice dl Mangra însuși despre sine cu atât mai vârtos, căci toată biografia d-iei sale e foarte bine cunoscută nu numai înaintea mea, ci și înaintea foarte multora din părțile noastre Aradane, deci a fost de tot superflu a osteni publicul cu cetirea de lucruri cunoscute. Că eu am atins unica împregiurare din biografia dlui Mangra, că ce era dâșul la venirea actualului episcop al nostru în Arad, am făcut aceasta nu din punctul de vedere, de al dejosi, ci din punctul de vedere, de a-i pune înainte, că unde a ajuns mai mult din bunavoința părintelui episcop al seu a ajuns, și nu atât după vrednicile sale, căci cu ale sale vrednicii sunt încă foarte mulți preoți în diecesa Aradului mai înainte decât dâșul, însă dacă nu li se dă teren și nu sunt chemați la serviti, n'au ocaziune de a se valida: deci greșită e părerea dlui Mangra, când dice cu apostolul „trebuințelor mele mâinile acelea au slugit“ și că prin diligența și munca sa a devenit cea ce este, pentru-că diligența și munca au fost condițiuni sub cari cu mâinile a potut ridica leafa lunară, și dacă aceste condițiuni lipsesc dela ori-ce funcționariu în lume cu adevărat nu e vrednic de plata sa, dar mai greșită e părerea dlui Mangra, când crede, că nu din bunavoința

celor chemați și deschilinit din bunavoiața capului nostru diecesan a ajuns la ceea ce este.

Să me ierte dl Mangra, că eu ca un preot ortodocs dela sate am cu totul alt concept despre merit și despre muncă și diligență, anume eu așa cred, că fie-care om plătit cu plată sistemată e datoriu a munci cu diligență, și de aici nime nu-și poate vindica sieși vr'un merit, căci după al meu concept merit este a munci cu diligență pentru interese comune și salutare fără plată, și când dl Mangra ar pute dovedi că a servit, unde astăzi se află numai din zel și abnegațiune, ear nu din interesul de a avea cele necesare pentru traiul vieții, atunci m'as retrage cu rușine, căci om de omenie n'ar trebui nici să stea cu mine de vorbă.

Între meritele sale dl Mangra espune, că din propriul seu indemn a introdus îmbunătățiri înseminate în instrucțiunea teologică; a completat teologia practică cu introducerea studiilor: Liturgica și Catichetica; a introdus ca obiecte de învățământ: Istoria limbei și literaturii române, Istoria bisericii române etc. . .

Să-mi permită dl Mangra, că eu trag la îndoială ori ce merit al dsale în aceasta direcțiune, pentru-că eu știu din convingere, că decând dl Mangra e profesor, la teologia noastră din Arad, n'a dat diecesei preoți mai vrednici și mai iscușiți în cele preoțosci decât cum sunt cei nainte de anul 1875, și în al 13-lea an după îmbunătățirile sale ar trebui să se vadă ceva din acele îmbunătățiri! Și ce vedem? Vedem, că preoții mai tineri din sistemul de astăzi nu pun destul pond pe cele bisericesci precum pun pe cele lumesci; — ba am auzit chiar din mulți clerici de astăzi, că pentru densii cursurile teologice a devenit o tortură formală în urma iscusinții prea mare a unor profesori, între cari e și dl Mangra.

Neg dară ori-ce merit de îmbunătățiri ale dlui Mangra la institutul teologic din Arad și susțin, că tot ce a introdus și propune densul astăzi la teologia din Arad, s'a propus și înainte de profesura d-sale, însă în altă formă, anume în forma practică și nu ideală.

Spre ilustrare pun înaintea d-lui Mangra obiectele de învățământ din teologia din Arad propuse la anul 1871, atunci se propuneau în toate trei cursurile teologice următoarele obiecte de învățământ: Pedagogia, Catichetică, Gramatica română, la care aparține și istoria limbei și literaturii române; Teologia Dogmatică, Cronologia bisericască, Metodica învățătorească, Istoria bisericască, Retorica bisericască, Teologia morală, Teologia pastorală, Ermeneutica sacra (știința sântei scripturi), Deptul canonic, Cântare, Tipicul, Scrierea și Stilistica, și astăzi la anul Domnului 1888, încă, tot ce se propune în teologia noastră este numai ce s'a cuprins și în cele din anul 1871, diferința e numai în forma de predare și cuvinte, și deosebita diferința e, că dl Mangra până acum nu s'a învrednicit a avea nici măcar un studiu cum se cade din câte le propune, ci dsa se folosește de unele studii, — bună oară ca și studiul din istoria bisericască de cutare Nițulescu din România, o carte tradusă din un autor german protestant, și scrisă într-o limbă cât se poate de neînțeleasă, mai ales de elevii formalmente maltratați cu aceea carte, pentru-că în urma urmelor să se aleagă cu mai nimica.

Să me ierte dl Mangra, dar eu me îndoesc că densul ar avea vocațiune și plăcere pentru catedra de profesor, pentru-că dacă ar avea aceasta, n'ar fi alergat cu atâta sete după postul de asesor consistorial la Oradea-mare, nici după deputația dietală, nici după protopopiatul Lipovei, și cu atât mai puțin nu ar fi recurs la parochia din Pecica.

Domnul Mangra afirmă mai încolo și voiesce a motiva, că nu e arogant, nu e infidel bisericii ortodocse, nu propagă anarchiă și nihilism în sinul bisericii și demoralizarea tinerimei.

Să vedem!

Înainte de toate observ, că cel mai eclatant argument despre aroganța necompatibilă pozițiunii unui călugăr este, tonul îngâmfat și lipsit de toată smerenia a „Desculpărei sale“, așa numită, din Nr. 38 al acestui ziar.

Domnul Mangra susține sus și tare, că pe temeiul canoanelor, ca călugăr a avut drept a se candida de protopresbiter în districtul Lipovei, dându-și un aer în explicațiunea canoanelor, ca și când d-sa ar fi prima autoritate spre promulgarea și interpretarea acelor.

Însă doctrina falsă în interpretarea canonului respective a canonistului Mangra o răstoarnă însuși d-sa, când citează textul Pravilei Cap. CXXI unde se dice apriat că: „călugării numai în casuri estaordinari pot fi aplicați la posturi de preoți lumeni, dar și atunci numai dacă aceasta ar afla-o arhierieul în eparchia sa de trebuință spre folosința și spă-

sania credincioșilor, și va sci în vre-o mănăstire un îmbunătățit om duhovnic, carele va putea să folosească și spăsească sufletele oamenilor“.

Întreb pe d-l Mangra, oare în anul 1886 subversat-a astfel de trebuință extraordinară în protopresbiteratul Lipovei? și oare fost-a dnia sa acel extraordinariu îmbunătățit om duhovnic din vre-o mănăstire, pe carele episcopul eparchiei să-l fie aflat de trebuință, și să-l fi esmis spre folosită și spășania creștinilor din tractul Lipovei?

Sigur, că nu!!

Dar forțându-și dl Mangra — cu spriginul alor câțiva aderenți ai sei din Lipova și Arad — candidatura la protopresbiterat, și propagând doctrinele sale false canonistice, în aceasta cestiune episcopul nostru, spre a putea procede în cauză fără ori ce dubietate, precum a raportat Preasfinția Sa în consistoriul plenar, unde și eu eram present, cu ocaziunea deciderii asupra actului de alegere de protopresbiter din tractul Lipovei, a cerut și opiniunea Escelenției Sale metropolitului nostru, și a Preasfinției Sale episcopului Caransebeșului, precum și a marelui canonist din România a Preasfinției Sale episcopului Melchisedek. Și ce rezultat a avut aceasta procedere prudentă a episcopului nostru? acela, că toți cei trei Înalți capi bisericesci au spriginat convicțiunea episcopului nostru eparchial: că la posturi de preoți lumeni și anume la posturi de protopresbiter, în împregiurări normale — precum se aflau trebile și în protopresbiteratul Lipovei — călugării de felii nu pot fi admiși.

După cum mi-am notat unele vorbe din scrisoarea Preasfințitului Melchisedek, când s'a cetit în consistoriu, densul dice: „Pășirea ieromonachului Mangra la postul de protopop mi se pare foarte stranie și neconformă cu canoanele și cu datinele noastre bisericesci ale ortodocsiei noastre orientale. Atât la noi în România, cât și în alte țeri ortodocse limitrofe, protopopii totdeauna se aleg dintre preoții mireni, eară nu dintre monachi. Acestora din urmă sunt rezervate alte posturi bisericesci mai conforme cu destinațiunea călugărească, care constă din o viețuire mai retrasă de valurile lumii, consacrată mai mult meditațiunii, castității, înfrânării și ascultării“.

Pe lângă aceste enunțări competente de preafinală și deciderătoare autoritate, consistoriul nostru plenar ca jurisdicțiune eparchială, după decidera actului de alegere, a adus conclud ca normativ pe viitoriu: „cumcă la posturi de preoți lumeni și protopopi, călugării neputând fi aplicați, nici a recurge, nu sunt îndreptățiți, și încât a recurge, recursurile lor sunt de a se respinge din oficiu.“

Deci, dacă dl Mangra nici acestor autorități și dispozițiuni canonice nu se pleacă, dacă în butul acestora cutează doctrina sa falsă egoistică a o susține și propovedui în public precum o face aceasta în Nr. 38 al „Telegrafului Român“, atunci nu se supere dl Mangra când i-se spune adevărul în față, că este răsvrătoriu, și neobedient, carele propagă anarchism în biserică! Au atunci, când dl Mangra ca un simplu călugăr ieromonach se scoală în public și atacă enunțatele sacre canonice ale episcopului seu și ale episcopatului întreg, al provinciei noastre metropolitane, — spriginite de un al patruea Înalt Preasfințit arhieriu ca autoritate de mare renume în cunoscința și interpretarea canoanelor bisericiei ortodocse — nu comite dl Mangra un fapt de neobediență și anarchism în biserică? resculându-se contra mai marilor sei, contra capilor bisericesci și contra decisiunilor competente ale jurisdicțiunii eparchiale? — și când aceasta o face unul, fiind și profesor de teologie, oare nu se dă exemplul cel mai rău elevilor teologici spre a urma pe învățătorii lor în spiritul anarchismului, care învoalvă în sine nisuița de a ruina autoritatea, ordinea și disciplina publică în biserică?

Aceasta conduită necompatibilă și condamnată, dl Mangra nu și-o poate scusa cu acele casuri afirmative din timpurile vechi, când monachi în conciliile ecumenice ar fi luptat contra episcopilor lor, cari propagau eresia în biserică, — pentru-că nici episcopul nostru diecesan, nici ceialalți înalți arhierii ortodocsi, la cari m'am provocat mai sus, n'au propagat și nu propagă eresia în biserică, ci din contră pentru biserică și ortodocsie acesti mari demnitari bisericesci posed multe și mari merite, în fața cărora dl Mangra atât de mititel este, încât nu este vrednic a deslega curelele încălțămintelor lor!!

Să vedem mai departe.

Ținuta sa dela adunarea femeilor române din Arad și provincie dl Mangra, nu o poate înfrumuseța cu întortocăturile sale forțate. E adevărat, că o clică tribunistică, la care aparține și dl Mangra, a dat semn prin strigări, că nu voiesce să se trimită

deputațiunea propusă și numită de cătră dl arhiermandrit Ieroteiu Beleşiu spre a invita pe episcopul diecesei ca patron al reuniunii la adunare; dar un e adevărat, că dl Mangra ar fi respins dela sine onoarea de a fi membru în aceea deputațiune numai în urma discușiunilor pro și contra, căci este fapt pozitiv, că dl Mangra de loc, când s'a proclamat de membru în deputațiune, fără a ascepta discușiuni, a declarat cu voce sonoră, că nu voiesce a participa în deputațiune, prin care faptă demonstrativ a dovedit, că și densul aparține la clica antiortodocsa ear prin aceasta apoi a dat ansă maiorității celei mari din adunare a se scandalisa și a-i striga „abzugul“ binemeritat. Aceste sunt întâmplăminte publice dle Mangra, și nu se pot paralisa prin apucătura „si fecisti nega“. Acuma judece onoratul public oare nu este degradarea și vătămarea autorității episcopesci acea faptă demonstrativă, când un călugăr și profesor, în sala seminarului ortodocs, în fața unei adunări solemne, constătătoare din o mare mulțime de femei și bărbați, precum din întreaga tinerime seminarială, declară cu aplomb că respinge dela sine de a fi membru într'o deputațiune trimisă la episcopul seu diecesan spre a-l invita la adunare?

Apoi oare acest fapt urit a călugărului și profesorului Mangra nu cuprinde în sine demonstrațiune de neobediență și nerespect cătră mai marele seu? cătră capul eparchiei? și oare astfel de fapte demonstrative nu sunt apte de a propaga anarchia față de autoritatea episcopului și ordinii în biserică? și venind acele dela un profesor, nu servesc de rele exemple spre demoralizarea tinerimei scolare?

Ce se ține de atitudinea dlui Mangra față de Reuniunea femeilor române din Arad și provincie, d-sa însuși mărturiscesc, că deși ar voi ca scoala reuniunii se fie confesională gr. orientală română, dar precum și-au dat votul seu și în sinodul eparchial, și astăzi e în contra întinderei jurisdicțiunii bisericesci asupra reuniunii din motiv teologic și juridic, căci reuniunea după statutele sale ar fi corporațiune culturală din membri ortodocsi și greco-catolici, și astfel nu ar putea fi supusă la jurisdicțiunea bisericiei ortodocse, — mai departe, că reuniunea ar fi o corporațiune suverană în virtutea statutelor sale create pe basa dreptului public de stat, independent de dreptul bisericesc.

Cu aceste sofisme dl Mangra ca călugăr și preot ortodocs nu se poate justifica atunci, când însuși recunoaște, că a lucrat și lucră, ca se împedee biserică sa ortodocsă de a-și estinde jurisdicțiunea asupra unei corporațiuni, carea are de scop a fonda, susținea și administra o scoală confesională ortodocsă. Ipoteza dlui Mangra, că reuniunea după statutele sale ar fi o corporațiune din membri ortodocsi și gr. catolici, este falsă, căci în statutele aceste nu se confirmă nici cu o silabă, din contră în §§ ii 2, 4, 5, 27 se enunță apriat, că scopul reuniunii este „o scoală de fete confesională gr. or. română, carea va sta sub patronatul episcopului eparchiei aradane și scutul Statutului organic: — eară averea reuniunii în cas de desființare va trece sub administrațiunea eparchiei române gr. or. a Aradului, — până când în faptă afară de câțiva gr. catolici, totalitatea membrilor actuali este gr. orientală.“

Deci dacă scopul și activitatea unei corporațiuni sunt confesionale ortodocse, după logica, după firea lucrului, și după dreptul bisericesc, recunoscut și garantat prin legile țerei — și acea corporațiune trebuie să fie confesională*), pentru-că a organiza și administra scoli confesionale, precum ori ce alte instituțiuni bisericesci după dreptul bisericesc în general, precum după statutul organic punctul I și după articolul de lege XXXVIII din 1868 Capit. III este dreptul eschisiv al confesiunilor și credincioșilor de aceeași confesiune, — stând toate scoalele confesionale împreună cu corporațiunile acelor sub jurisdicțiunea respective confesiuni, ceea ce apare apriat și din §-ul 14 punctul b, c, d, precum din §-ul 15 al citatului articlu de lege, unde autoritățile confesionale în privința tuturor scolilor de confesiunea lor, sunt nu numai îndreptățite, ci și obligate la observarea dispozițiunilor din §§-ii 11, 12, 13 și la îngrijirea și supravegherea averii scolare, ca aceea să fie bine asigurată, și spre destinațiunea sa întrebuintată, având drept guvernul la cas contrariu după trei admonițiuni adresate fără rezultat cătră autoritățile superioare confesionale, a transforma scoala confesională în scoală fără confesiune.

Eară o societate privată neconfesională, chiar în sensul §§-lor 17, 18, 19, 20 din art. de lege citat mai sus, nici nu poate avea și susține scoala confesională, căci scolile societăților private toate cad sub dispozițiile și categoriile scoalelor comunale și de stat.

Când dară guvernul țerei a luat la cunoscință (nu aprobat precum dice dl Mangra) statutele reu-

*) Suntem convingși, că în cazul concret cestiunea nu se va rezolva prin discușiuni, diaristice; de acea ne reținem dela ori-ce observare din partea noastră în acest punct de ceartă.
Red.

niunei cu scop confesional ortodocs, aceasta a putut să o facă și a făcut-o de sigur numai cu rezerva dreptului bisericeii noastre ortodoxe, ca adecă Reuniunea și scoala ei să fie subordonate jurisdicțiunii bisericeii, pentru-că nici nu se poate presupune despre guvernul Majestății Sale regelui nostru apostolic și statului nostru constituțional, ca să fie intenționat vătămarea dreptului și autonomiei bisericeii române ortodoxe prin autorizarea unei corporațiuni neortodoxe spre exercitarea unui scop confesional ortodocs, aparținătoriu după legile țerei și după statutul organic exclusiv dreptului autonom al bisericeii noastre.

Deci suplimentul confesional votat de consistoriul și sinodul eparchial la statutele reuniunii a fost și este condițiune sine qua non pentru existența reuniunii cu scoala sa confesională, — pentru-că biserica ortodoxă era în drept și datorită se interdică reuniunii ca unei corporațiuni neconfesionale exercitarea unui drept ce compete numai confesiunii și corporațiunilor confesionale ortodoxe, nefiind iertat a suferi amestec străin în treburile sale interne. — Și ce era atunci? Aceea ce probabilmente dnul Mangra și clicășii sei anti-confesionali au dorit și doresc, ca din astfelu de incident să se poată porni spre strămutarea scopului reuniunii din școală confesională în neconfesională.

Aceasta se vede a fi fost planul ascuns al clicii aceleia, carea a militat împreună cu dl Mangra atât de mult și vehement contra confesionalității gr. or. române a reuniunii femeilor române din Arad și provincie! — Peste acest plan însă ortodoxia noastră, punându-se în picioare, a trecut și va trece la ordinea zilei, cu triumful adevărului peste înfrigurile din întunec.

Stând lucrurile astfelu, foarte curioasă și tristă aparință trebuie să constatez, vădând pe dl Mangra ca călugăr ieromonah și profesor ortodocs, cum se abate dela pedestalul confesiunii sale, și ia asupra sa un rol interconfesional! Cum se sforțază, și cum luptă contra bisericeii sale, pentru pretinse drepturi ale celor de altă confesiune, spre a le da rol și ingerință pe conta confesionalității noastre!! în problema înfrințării și în conducerea și administrarea unei școli străine de ei, destinată a propaga și întări prin creșterea religioasă ortodoxă a fetițelor noastre în consimțământul și învățătura religiunii ortodoxe!!! Oare cum s'ar putea aștepta aceasta dela influința acelor, cari (onoare excepțiunilor) țin de a lor sântă misiune a folosi toate ocașiunile spre slăbirea ortodoxiei și spre abaterea creștinilor ortodocs dela religia străbună?

Dar lăsând la o parte întrebările de drept public și de legi ale bisericeii și statului, precum întrebarea suveranității reuniunii și bisericeii, — întreb pe dl Mangra, oare ori cu drept ori fără drept, nu pretinde interesul spiritual și salutea bisericeii ortodoxe, ca aceea corporațiune, carea e chemată în prima linie a grijii de conducerea unei școli ortodoxe, să fie și ea însăși ortodoxă, ca din aceasta școală să fie eschisă ori-ce influință heterogenă ortodoxiei? și dacă aceasta este așa, cum de nu s'a ținut dl Mangra ca călugăr ieromonah de misiunea și vocațiunea sa a lupta și a se jertfi pentru promovarea intereselor bisericeii sale? Sau dl Mangra se va scusa, că-i stau în cale legile civile interpretate de densusul în sens rătăcit spre defavorul bisericeii? Sau nu se ține dl Mangra pe sine de următorii Apostolilor creștinătății, cari togma pentru-că au propagat creștinătatea contra legilor statului de atunci, au suferit moarte și torturi pentru biserica lui Christos? Dacă dl Mangra susține că biserica ortodoxă n'are drept de a-și promova interesul sau confesional față de reuniune, din acel motiv, că după laicitatea d-sale ar sta în cale legile civile, atunci d-sa prin astfelu de principiu dă vot de blam Apostolilor și martirilor, cari s'au consacrat pe sine chiar pentru aceea, că au luptat pentru biserică contra legilor civile de atunci, făcute spre împedecarea și nimicirea creștinătății!!

Unde esti deci dle Mangra cu fidelitatea și serviciile făcute bisericeii ortodoxe? Nicăiri!

Încât pentru toleranța religioasă și buna corelațiune cu frații greco-catolici, aceste nu sunt inventate pe dl Mangra, decumva fraternizarea d-sale cu frații sei greco-catolici n'are rădăcini mai afunde, ceea-ce ușor poate fi posibil, deoarece ce nu numai față de reuniunea femeilor române din Arad și provincie am vădut pe dl Mangra făcând cauza comună cu densusii, ci și la pășirea dlui Mangra cu candidatura sa de protopop la Lipova, vedurăm, că s'a stărnit în unii credincioși de acolo idea greco-catolicismului, cu care voiau se terorizeze biserica ortodoxă în favoarea dlui Mangra. Noi, mai ales în diecesă Aradului, suntem dedați a fi cu cele mai bune frățesci simțiri către conaționali nostri greco-catolici; și nu domnia lor, ci noi suntem, cari suferim mai mult pentru bunal păcei, — dar ierte-me ori și cine, precum și dl Mangra, că aceasta frățietate nu poate merge până acolo, ca să tradăm scopurile și interesele noastre confesionale cele mai vitale, de dragul acelor, cari din ale lor nu ne iartă nouă nici

cât e negru sub unghie. — Să probeze numai necari preoți ortodocs în seminariul din Blaș, față de confesionalitatea greco-catolică, și față de înalt preasfințitul metropolit de acolo, a se purta astfelu, precum făcură cei câți-va popi uniți în seminariul nostru ortodocs din Arad în fața episcopului nostru ortodocs, apoi să vadă, cum vor eși afară de acolo!

Înainte de ce a-și încheia, trebuie să-mi exprim părerea de bine pentru-că dl Mangra ține foarte mult ca să fie între amicii amicului seu Slavici cu carele e în pretenia de 16 ani, și carele ca prețin intim al d-lui Mangra cu foaia dirigată de el „Tribuna“ a împrăsciat în lume atâtea calumnii și blasfeme asupra părintelui nostru metropolit actual și asupra capilor nostri bisericeii, încât după acelea ori-care român ortodocs și credincios bisericeii sale, dacă ține cont de caracterul seu, trebuie să-i fie rușine se țină — plane în public — că ține mult la aceea ca se fie între amicii lui Slavici, acel Slavici, carele a dovedit cu ocașiunea mai de aproape în Cluș, că cine este; deci poftind dlui Mangra petrecere bună între amicii sei și ai lui Slavici, încheie cu aceea, că ținând cont de sfatul marelui arhieru Șaguna, ce l'a dat arhimandritului din Sibiu Nicolau Popea — pe patul morții „fiți pe pace nu ve sfădiți“, și urmând acestui măreț sfat, din parte-mi de chiar discutiunea de încheiată.

„Preotul ortodocs“

Porumbacul superior, la 1/13 Maiu, 1888.

Stimate domnule redactor! Diua de 1/13 Maiu a. c. a fost pentru comuna bisericească gr. or. din Porumbacul superior răsăsitea o și de doliu. Din toate părțile comunei se adună un public numeros spre un loc anumit, spre a da onorul din urmă repausatului paroch din aceea comună, anume **George Neamțu**, carele în 29 Aprile c. v. și-a dat nobilul seu suflet în mâinile creatorului.

Actul funebrel a fost propus a se începe la 11 oare a. m. La oara prefaptă deci P. O. D. protopop tractual Ioan Căndea, în frunte cu 6 preoți s'a întrunit la casa defunctului spre săvârșirea serviciului funebrel.

Săvârșindu se ritualele prescise s'a pornit conductul la biserica din loc. Aci s'a început ceremonialul mai întâiu în biserică, ear dela un timp s'a transportat în cîntirim, căci publicul numeros, nu încăpea nici în parte în biserică.

După săvârșirea ritualelor prescise pentru preoți, dl protopresbiter Ioan Căndea într'o cuvântare funebrelă sci se accentueze misiunea și chemarea unui preot, la care publicul ascultă cu mare atențiune.

După ce făcū biografia defunctului în aliniamente scoase din viața lui de 32 de ani ca păstoriu sufletesc, mângâind și pre neconsolabila soție inchee cu pastorală despre destinul omului după moarte adecă, că are a-și lua dreapta plată, dela acela căruia i-a servit cu credință. Dovadă cumcă repausatul preot și-a sciut câștiga stima și iubirea parochienilor sei, a dat publicul numeros din parochia densusului și din jur, ce cu miș cu mare a alergat spre a participa atât la actul funebrel celebrat de atâta preoți, precum și la aședarea osēmintelor păstorului lor sufletesc. Pe repausat l' deplânge neconsolabila lui soție, unica fiică și ginerele, numeroșii lui consăngeni și în fine veduvita lui parochie.

Dl protopresbiter în înțelesul regulamentului pentru parochii inediat după terminarea inmortărei, intrunind comitetul parochial a luat inventariul și a instituit provisorice un preot administrator.

Nu pot încheia corespondența mea, fără a nu aminti, că susnumita comună are lipsă neaperată de un preot bun și calificat spre a ridica o biserică corespunzătoare la acel bun și frumos popor, nefiind cea de astăzi corespunzătoare. De aceea organele noastre bisericeii se caute și cred că nici nu va fi imposibil, deoarece afabilitatea dlui protopresbiter I. Căndea cunoscută deja comunelor biser. din acest tract, va sci pune în lucrare totul, să afe un bărbat bun și cu aplicările recerute.

Fie deci ca modesta mea părere să afe efect, ear repausatului paroch și colegă să-i fie memoria eternă și țărâna ușoară.

Un asistent.

Varietăți.

* (Concertul reuniunii române de cântări.) Concertul reuniunii române de cântări de aici, dat Sâmbătă seara în pavilionul din grădina „Hermann“, voidnd a-l caracteriza pe scurt, trebuie să ținăm: a înmulțit în mod însemnat laurii câștigați de reuniune până aci. Acest concert ne-a dat cu o dovadă eclatantă mai mult despre capacitatea dlui diriginte G. Dima și zelul și progresul dezvoltat de membrii reuniunii pe acest teren. Publicul destul de numeros, pe câte-va momente — căci momente trebuie să le numim oarele, ce le am petrecut la acest concert — a fost transpus în o regiune de plăceri

și numai cu greu s'a despărțit de locul, unde i s'a dat ocașiune a auzi atâtea melodii frumoase și bine executate.

Esecutarea tuturor punctelor din program a fost bine reușită, încât n'a lăsat nimic de dorit. Și de astădată însă — ca și în trecut — în primul loc trebuie să accentuăm special numele eminentelor puteri ale reuniunii, cari de atâtea ori ne au desfătat cu frumoasele lor voci, ca soliste.

Începutul esecutării programului l'a făcut d-na Agnes Brote, prin cântarea piesei: „Trei cântece“ pentru o voce de Alt cu acompaniament de piano. Aplausele publicului ca semn de mulțămire a vorbit încât pentru succes destul de elocuent. Forța concertului trebuie să o punem însă pe piesa: „Crăiasa ielelor“ (Elverskud), baladă svedică pentru soli, cor și orcheștru de N. W. Gade, piesă cunoscută publicului nostru tot din concertele reuniunii, care a esecutat o în anii precedenți, și poate chiar fiind cunoscută deja publicului a provocat deosebitul interes față de aceasta piesă. Aici pe lângă corul bine instruat, ne întâlnim cu trei puteri eminente în arta cântării.

Dna A. Moga, mama lui Oluf, fiul fermecat de Crăiasa ielelor, a sciut cu deplin succes reprezenta pe mama ingrijiată de soartea fiului seu, și a sciut produce tot acele simțeminte și în publicul ascultătoriu, desfătat de altă parte publicul prin sonorai voce.

D-na M. Crișan, Crăiasa ielelor, mai cu succes ca poate totdeuna, și cu un zel invederat, ce s'a putut observa în tot decursul esecutării acestei piese, n'a lăsat nimic de dorit în ce privește rolul Crăiesei.

Dl Nicolau Popoviciu, binecunoscut publicului Sibian, din reprezentarea operei „O noapte în Granada“, deja la prima sa înfățișare pentru esecutarea piesei: „Trei cântece“ pentru o voce de bariton cu acompaniament de piano, de G. Dima, a fost întimpinat cu viue aplause, și repetit aplaudat după cântarea piesei; ear în piesa: „Crăiasa ielelor“, ca Oluf, fiul farmecat de Iele, prin frumoasa i voce de bariton, ce ne prezentează totodată pe omul artist, a predominat toată esecutarea piesei, spre deplina mulțămire a publicului, ce s'a exprimat prin repetitele aplause și în mod însemnat a ridicat nimbul succesului.

Nu putem încheia raportul nostru fără de a nu face amintire și despre concursul dlui V. Heldenberg, binecunoscutului pianist, care în mai multe rânduri a binevoit a contribui la succesele concertelor reuniunii noastre prin acompanieri de piano, și astfelu a fost și de astădată un factor al rezultatului general, precum și dnul W. Stanislav, membru al capelei orașenesci încă, prin esecutarea alor Două piese pentru violină cu acompaniament de piano, ca un virtuos în ale muzicii, de asemenea a contribuit în mod însemnat la succesul concertului.

* (Maial.) Maialul scoalelor de fete din Sibiu se va ține Sâmbătă în 7/19 Maiu a. c. La această serbare se invită toți amicii și binevoitorii scoalelor. Sibiu, 16 Maiu 1888.

Diracțiunea.

* (Concert.) Domnul Nic. Popoviciu, profesor de muzică la gimnasiul nostru din Brașov, va da mâne seara Vineri, 6/18 Maiu a. c. un concert în sala dela „împăratul roman“, la care — concert — va contucre și reuniunea română de cântări de aici.

Programa este:

1. a) G. Dima. Codrul verde.
- b) H. Brückler. Lind duftig hält die Maiennacht.
- c) Ști tu mândro . . .
2. C. Kreutzer. Duet din opera „O noapte în Granada.“
3. a) Bendel. Wie berührt mich wunderscham.
- b) L. v. Beethoven. Nu secați lacrimi.
- c) G. Dima. Cerul meu.
4. C. M. v. Weber. Arie aus der Oper „Euryanthe.“
5. N. W. Gade. Crăiasa ielelor, baladă svedică pentru soli, cor și orcheștru.

Începutul la 7¹/₂ oare seara.

Ne bucurăm din inimă, că bine cunoscutul nostru baritonist, domnul Nicolau Popoviciu, ne mai dă ocașiune să-i admirăm frumoasa voce, și modul plăcut de a cânta, ne bucurăm, că-l mai putem auzi încă odată în rola lui Oluf din Crăiasa ielelor, și sperăm, că publicul nostru încă se va bucura dimpreună cu noi, că domnul N. Popoviciu ne mai procură încă o seara plăcută. Detairi se pot vedé pe placate.

* (Consistoriul eparchial din Caransebeș) a aprobat „statutele“ pentru înfrințarea unui fond protopresbiteral pentru protopresbiteratul gr. or. român al Panciovei. Prin aceasta protopresbiteratul Panciovei urmăresce scopul, ca să-și acopere trebuințele scaunului protopresbiteral din propriile sale mijloace material.

* (Himen.) Cetim în „Gazeta Transilvaniei“: În 14 Maiu a. c. s'a cununat în biserica gr. or. din Budapesta avocatul Dr. Pompiliu de Lemeny cu veduva Eufemia de Spirta, mare proprietăreașă în Panciova. Ca naș a asistat din partea mirelui un-

Continuare în suplement.

chiul seu judele curial Ioan cavalier de Pușcariu, ear din partea miresei vărul ei Petrea Stăici, consul general al Sârbiei în Budapesta.

* (Părechea mostenitoare la Sinaia.) Archiducele Rudolf și archiducesa Stefania vor călători la Sinaia, în luna lui Iunie, unde vor petrece câte-va zile, scrie „Românul.“

* (Tubuleul reuniunii Hermannstädter-Männer-Gesangverein.) Programul general al iubileului de 25 de ani al existenței reuniunii „Hermannstädter Männer-Gesangverein“ ce se va ține la 26 și 27 Maiu 1888, e următorul:

Sâmbătă în 26 Maiu a) După amiaza la 4^{1/2} oare: Primirea oaspeților sosiți cu trenul și încuarterarea lor. b) Seara: Concertul reuniunii „Männer-Gesangverein“ în sala dela „Gesellschaftshaus.“ c) După concert: Convenire socială în pavilionul dela „Hermannsgarten.“

Duminică în 27 Maiu. a) înainte de prânz 11^{1/2} oare: Sărbare de aducere aminte în onoarea fostului diriginte Herman Bönicke în sala dela „Musikverein.“ b) La 1 oară d. m.: Banchet festiv și act festiv. c) Seara: Producțiune festivă în sala dela „Gesellschaftshaus“ cu concursul reuniunilor de cântări locale și esterne, precum și cu al capelei orașenesci.

* (Invitare). „Reuniunea sodalilor români“ din Sibiu invită la producțiunea în cântări și de clamațiuni, care se va ține Sâmbătă în 7/19 Maiu a. c. în Grădina „Hermann.“ Inceputul la 8 oare seara. După producțiune joc.

Intrarea de familie à 3 persoane 1 fl., de persoană 60 cr., membri reuniuni 50 cr., gardedame sunt scutite de taxa intrării.

Bilete de intrare se capătă dela 4/16 Maiu în „Institutul tipografic“, strada Cisnădiei Nr. 3, în „Librăria archidieceșană“, strada Măcelarilor Nr. 37 și seara la cassă.

Programe se capătă seara la cassă.

Sibiu, 3/15 Maiu 1888.

Comitetul reuniunii.

* (Petrekerile „junilor“ brașoveni.) Din Brașov ni se comunică: Ca de obicei sărbătorile junilor noștri s'au început în Dumineca „Florilor“ prin trosnete de pistoale și prin aruncarea „buzduganului“ pe coasta „prundului“ la auțul caracteristic al surlei. Petrekerile vesele în adevăratul înțeles s'au început după „Dia invierii.“ Pedecile puse din partea statului n'a descurăgiat nici cât de puțin pe tinerii noștri, cari prin petrekerile lor pun întreg orașul în haină de sărbătoare, căci drept vorbind, în Brașov numai „Pascile“ românesci se serbează. Grandios a fost conductul între „Petrii“ și solemnă a fost defilarea la întoarcere în „Groaver“, unde le eșise spre întimpinare un public de tot număr. Era în adevăr mișcătoare privelisea să vezi la poalele muntelui înșiruiți călări junii tineri, junii curcani, junii bătrâni și junii albi în costumele lor frumoase, purtând la brâu pistoale și buzdugane. Publicul îndesuit a fost salutat din partea unui june prin o vorbire potrivită cu urări pentru monarchul și întreaga casă domnitoare, pentru armată, neamul românesc și pentru celelalte națiuni conlocuitoare.

* (Producțiunea literară în Germania în anul 1887) În anul 1887 apărură în Germania 15,972 produse literare, cu 281 mai puține ca în 1886. Dintre aceste produse literare 2063 se ocupă cu gimnastica; 1456 cu teologia; 1402 cu literatura estetică; 1369 cu iurisprudența, politica, statistica comunicațiunea; 1082 cu igiena; 867 cu științele naturale chemia și farmacia; 729 cu literatura populară; 725 cu comerț și industria; 722 cu istoria, biografia etc., 648 cu stenografia; 585 cu limbile none și literatura germană veche, 585 cu scrieri clasice orientale; 464 cu scrieri pentru tinerime.

(Nouă bancnote de 1 fl.) În jumătatea a doua a anului curent se vor pune în circulațiune bancnote nouă de 1 fl. Formatul nouelor bancnote va fi cu mult mai mic, decât al celor de acum, așa că din o coală de hârtie, din care până acum se croiau 12 bancnote, pe viitoriu se vor croi 15 bancnote. Iprimarea lor se crede, că se va începe prin luna lui Iuliu. Hârtia întrebunțată la nouele bancnote va fi mai trainică decât hârtia dela bancnotele ce circulează acum.

* (Phylloxera.) Prin o ordinațiune a dlui ministru de agricultură comerț și industrie s'a dispus cercetarea tuturor viilor din țară, nu cumva acelea sunt molipsite de phylloxera. După acest ordin ministerial, îndată ce s'ar constata sau s'ar presupune undeva phylloxera, este de a se încunoștința ministeriul amintit, care pre basa prescrișelor din lege va lua pași de lipsă pentru delăturarea rēului.

* (Morb epidemic în Chili.) În Chili bătue cholera în un mod înspăimântătoriu. În ultimele săptămâni din 120 casuri de coleră, 40 au fost împrenate cu moarte. După constatările medicilor între 25 Decembre și 3 Februaru au obvenit 5000

casuri de coleră, dintre cari mai bine de a treia parte au fost împrenate cu moarte.

* (Tipografie românească în Macedonia.) Mai mulți capitaliști macedoniani vreau să înființeze o tipografie românească în Macedonia. Nu se scie încă pozitiv locul unde; unii sunt de părere s'o înființeze la Janina, alții la Bitolia, capitala Macedoniei. Ori unde se va înființa lipsa unei tipografii românesci în Macedonia este de mult simțită.

Bibliografie.

A apărut „Transilvania“ Nr. 9—10 cu următoriu sumariu: Academia română. — Scoale și internate de fete în România (urmare și fine). — Ioan Popescu: Psihologia empirică. — Nunta la Români, studiu istorico-ethnografic comparativ. — Procesele verbale ale comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luate în ședință dela 2 și 21 Aprilie n. 1888. — Altă colecțiune de documente adunate de către subscrișul pentru Academia română (Incheere). — Scoala superioară de fete din Sibiu. (Continuarea din Nr. 7—8 anul 1887).

„Lumină pentru toți.“ Revistă pedagogică, sub direcțiunea dlui Eniu D. Bălțeanu, în București, Calea Moșilor, Nr. 138, costând abonamentul 10 lei pe an și 5 lei pe jumătate de an.

A apărut Nr. 11, anul III, al cărei cuprins e, următorul:

Înlesniri abonaților buni platnici. — Sentințe economice, filosofice și pedagogice, E. Bălțeanu. — Studii asupra literaturii populare, de Dobre Stefanescu. — Transformismul, de D. Ionescu. — Doctorul fără arginți, de E. B. — Cum învață Gertruda copii sei de E. Bălțeanu. — Schițe din istoria pedagogiei, de Ioan Russu. — Credințe populare, de Ioan St. Neogoescu. — Napoleon Bonaparte, de Ioan Russu. — Poesii populare din Transilvania, de P. Vancu. — Recunoștința dlui I. Popescu din Bêrlad. — Copilașii cu inimioară, de C. Popescu. — Descântec de albeață, de C. Dimitrescu. — Pedagogia de E. B. — O voce din Vâlcea, de E. B. — Bibliografie. — Literatură de spirit și petrekeri — Erate. Corespondență. Administrația și administratorul acestei reviste.

„Gazeta Săteanului“, revistă ilustrată, ce apare în R-Sarat Nr. 6 dela 20 Aprilie 1888. are următoriu cuprins: Reflecțiuni politice sociale: Un optimist. — Încetarea rēșcoalei țeranilor. — Sătuceanul. — Noțiuni asupra falsificațiunilor făinei de grâu, urmare — C. Dumitrescu. — Flori sălbatice din România (urmare) — Anemonele. — Mărgăritarul sau lăcrămioare. — Aspidiul ghimbos. — C. C. D. — Foașțele de grădină. — C. — Cartoful de Canada. — C. C. D. — Pansele și verbincele învêrgate. — Un amator de flori. — Noua tragă, „Souvenir de Boussuet.“ C. C. D. — Pământ pentru cei ce nau d'ajuns. C. C. D. — Corespondența „Gazetei Săteanului“ din Lunca: I. Pleșnilă. — Legenda despre tăiatul viei: P. P. Constanțianu. — Mișcarea țeranilor din Bolboacă (Măicănesci) jud. R-Sarat: Reporter. — Din localitate: X. — Buletinul Comercial. — Miscelanea. Un econom român. Mai multe gravuri negre și colorate.

O întimpinare.

Vêdend, că în timpul din urmă au început a eși de sub tipar mai multe manuale de școală, m'am simțit îndemnat a cerceta întrucât e bun s'au nu e bun unul ori altul dintr'ensele, adecă am căutat întrucât corêspund sau nu corêspund scopului, pentru care sunt menite. Este adevărat, că acolo unde nu poți alege, trebuie să te mulțămesci cu ce capeți; unde însă ai din ce alege este natural, ca să alegi ceea ce-ți pare mai bun și să omiți ce nu-ți convine. Aceste sunt considerările, din cari am cercetat și „Cursul de limba maghiară, de I. Molnár.“ Pentru că însă se dau ansă și la exprimarea altor păreri, am publicat observările mele asupra „Cursului“ amintit, ca cetindu-le cei ce se interesează de lucru, să se exprime și dēnșii (așa sau altfel, asta nu împoartă) eventual să-și ia ansă a cerceta cu deamărunt starea lucrului. Mărturisesc sincer, că nici pe departe nu am cugetat, că autorul „Cursului“ se va supăra așa de grozav și că în supărarea sa va eși cu un ucaș, în care aruncă anatema asupra mea (vezi „Tel. Rom.“ Nr. 47 „Apel și rogare.“) Dacă ași fi știut atunci, că dl I. Molnár e așa de supărăcios; dacă ași fi știut, că dēnsul se ține pe sine de o autoritate, care nu suferă critica, se poate că-i dam bună pace. Dăc se poate, deoarece interesul, ce-l am față de școală totuși ar fi învins față de scrupulii dlui Molnár și adevărul tot trebuia și trebuie să învingă.

Dar... să vedem cum me combate dl Molnár!? În loc se combată simburile critice mele se acată de nisce nimicuri, pe cari eu numai per tangentem le amintisem. În loc să cerceteze fondul, se acată de niște forme foarte neînsemnate. Dar totuși... să nu mai păcătuiesc: întregă teoria espusă de mine

o restoarnă cu aceea, că-mi aduce la cunoștință împregiurarea, că dēnsul (dl Molnár) predă studiul limbii maghiare „de 12 ani în clasele unei scoale civile și că-mă l'a mai propus și la școala reală de aici.“ Luând aceasta la cunoștință, îl asigur pe dl Molnár, că nici pe departe nu am avut intențiunea, a-i scādă ceva din anii serviciului dsale și să pă-ce sciu, că de 12 ani propune limba maghiară, cred, că o va fi propunend foarte bine; regret însă că numai prașa nu e de ajuns de a compune un manual, precum nici teoria singură nu e îndestulitoare. Eară eu am purces dela teoria răzimată pe prașă, când am censurat „Cursul“ dlui Molnár. Dacă cineva îl privește numai dintr'un singur punct de vedere — e treaba lui, la ce conclusiune va ajunge.

Îmi impută dl Molnár, că îmi „place să fac nod în papură“ și „să încure treaba“. Nu me simt competent a judeca dacă se potrivește aceste observări mai bine la mine, decât la dl Molnár; pun însă în vederea On. cetitori următoarele: Eu am dīs: „Esemples de limbă stricată, expresiuni necorecte etc. s'ar putea cita multe. Spre ilustrare urmează aci câteva: „Ocupăciune, „popa,“ „dăunos“ „Câinii rei sunt buni“ „fiere“ „demb.“ „La capre și la oi trebuie dat sare.“ „Nu trebuie bătut bietele vite.“ „Pe D-șeu, pe bunul trebuie a-l adora.“ „Lui Moise, la fălosul îi place pălăria,“ „se despreună,“ „afigați“ etc. etc. etc. etc.“

Dl Molnár rēspunde: „Spre ilustrare se și citează dīcerea: „Lui Moise, la fălosul îi place pălăria albă,“ mai departe acestea: „etc. etc. etc. etc.“ „Contra unei critici ca cea de față, carea pe lângă toate opintirile nu poate cita decât numai o eroare („etc. etc. etc. etc. nu se pot numeral), n'am lipsă a me apera.“ Mai departe, dīce că eu am dedus „dela scrierea cuvântului „ocupăciune“ cu „c“ în loc de „ț“, că ortografia ar fi defectuoasă.“

Din aceste se poate vedea cine „face nod în papură“ și cine „încurcă treaba.“

Fiind-că dl Molnár nu se mulțămesci cu esemplele citate de expresiuni necorecte și limbă stricată, îi mai servesc cu câteva: „N'ai vêdut pe sluga nostru?“ „slujnica“ „A cui sunt pruncii aceia?“ (în loc de „ai cui“) „Cel mai iute fuge calul,“ „lasă numai că spun eu la mama,“ „făcusesă,“ „Dșeu să te dăruiască!“ „De ar avea notariul nostru barbă, ar avea mai mult respect“ (de cine?).

Esemples de ortografie încă sunt: „învăț“ — „învățătorul,“ „fi“ (în loc de „fii“ — să fii), „încheput,“ „sciopul,“ „dori-ai.“

Îmi mai impută dl Molnár, că nu am atins „nici cât e negru sub unghie meritele manualului.“ Aci are tot dreptul și-mi pare rău, că nici acum nu sunt în pozițiune de a atinge meritele manualului, deoarece, după cât sciu, acest manual până acum nu și-a câștigat nici un merit. Eară părțile bune ale manualului le am atins mai mult decât „e negru sub unghie,“ despre ce se poate convinge ori și cine din recensiuinea mea.

Dl Molnár ne mai spune în al seu „Apel și rogare,“ că „jumătate din venitul după cărțile susnumite e destinat pentru scopuri culturale române;“ că „manualul se află de vândare în comisiune la librăria archidieceșană,“ că „tipariul precum și papirul pot satisface pe ori-care criticante.“ Toate acestea ca un felu de reclam de negoțu pot avea loc, dar sunt cu totul superflue, pentru-că publicul nepreocupat de alte interese scie, că tipografia archidieceșană poate presta în ce privește tehnica ori ce lucrări în forma cea mai perfectă*).

I. P.

* Nu voim ca eventual și în cestiuni literare, — unde personalitățile de loc nu pot avea loc, — criticile se degezeze pe acest teren alunecos, prin aceasta deci declarăm discușiunea încheată în dīariul nostru, căci publicul poate fi orientat din destul prin cele publicate. Red.

Lucru de mână în școalele populare.

Mult Onoratului comitet parochial al bisericei rom. ort. rēs. dela st. Nicolae în

Brașov.

La hârtia M. Onoratului comitet ddto 20 Februaru v. 1888 Nr. 39/888, prin care subsemnatul sum invitat a arăta rezultatele cursului de industrie de casă, îmi iau voie a espune starea acestei întreprinderi în următoriu

Raport:

Precum este cunoscut, am predat cunoscintele corêspunđtoare în industria de casă la tinerimea poporului nostru din Șcheiu până în prezent în două cursuri. În următoarele 3 puncte îmi voiu lua voie a descrie pe scurt: Desvoltarea lucrărilor cursurilor, partea economică a acelora, și în fine vor urma unele propuneri pentru pași ce vor fi a se lua în viitoriu.

I. Cursurile:

A.) Cursul de primăvară (1887.)

Acest curs s'a început în 22 Maiu 1887 st. v. și a durat până la 30 Iunie 1887 st. v. Oarele de instrucțiune au fost

Mercuria dela 4 până la 8 p. m. și Vinerea dela 2—8 p. m. — așa dară câte 10 oare pe săptămână. Specialitățile esecitate au fost împletitul de nuiete și coloritul lor, și anume:

a) împletituri.

1. Împletitură din nuiete întregi (împletitură simplă), împletitură sucită sau călărită, tivitură și împletitură trasă.
2. Despicierea nuietelor.
3. Gheluirea nuietelor.
4. Împletituri cu nuiete gheluite.

b) Colorare și lacuire.

1. Coloare naturală (albă).
2. Coloare fundamentală (galbenă și brună).
3. Lacuire fără colorare și lacuire în colorare neagră.
4. Alte colori simple, diferite.

Soiurile obiectelor lucrate au fost: corfițe de mână, rotunde și lungărețe (ovale) și corfițe de masă, rotunde, parte colorate, parte necolorate, conform indigitațiilor de mai sus. Aceste obiecte au fost expuse vederii publicului român în ziua de St. Petru, cu ocaziunea încheierii festivității cetirei clasificățiunilor și împărțirii premiilor la scoalele noastre centrale de aici.

În luna lui Iunie am făcut două excursiuni afară la câmp pentru de a arăta învățăceilor în natură, unde și cum crește răchita, cum și când se recoltează și în fine, cum se curăță și cum se păstrează?

Învățăceii au fost 18 băieți și 35 fete, la oalaltă 53; între aceștia din Brașov au fost 15 băieți, și 34 fete, la olaltă 49. După ocupațiunile au fost:

a) băieți: Din cl. II-a elem. 1; din cl. III-a elem. 1; din cl. IV-a elem. 1; din cl. I-a gimn. 6; din cl. II-a gimn. 1; din cl. III-a gimn. 3; din cl. IV-a gimn. 2; din cl. I-a reală 3;

b) fete: Din cl. II-a 2; din cl. III-a 3; din cl. IV-a 6; din cl. V-a 7; din cl. VI-a 1; din cl. VII-a 1; și 15, cari nu umblau la școală.

Între fete au fost unele, cari cercetează școala evanghelică luterană.

Etatea învățăceilor a variat dela 9—14 ani.

Sprrijinirea călduroasă și binevoitoare a acestei întreprinderi din partea unui zelos domn profesor dela școalele noastre medii de aici, prin trimiterea la curs a fiicelor d-sale și prin propaganda făcută în acest înțeles și pe la alte familii, de asemenea de înaltă poziție de aici, au stimulat și atras pe popor la îmbrățișarea acestor folositoare lucrări a le industriei de casă. Aceleași îmbărbătări binevoi a face și On. domn protopresbiter I. Petric pe la mai multe familii din popor, astfel încât îndată am fost încungiurat de o mulțime de învățăcei, precum arată numărul de mai sus. Acest număr

era preste puțința omenească de a fi instruat print'run singur instructor. A respinge acum dela cercetarea lecțiilor pe învățăceii, pe cari abia i-am putut vedea adunați la lucru, și scuturați de ideile false, ce le aveau despre lucru preste tot și în special despre lucrările industriale, — ar fi fost un paș pe cât de puțin oportun, pe atât și de stricăcios. Greutatea acestei încurcate și împedecătoare împregiurări s'a putut delătura numai prin binevoitoriul sprijin al colegului meu din Brașovul vechiu, dl Candid Mușlea, carele pe lângă toate ocupațiunile sale, și cu toată depărtarea cea mare, în care se află dela școala noastră de aici, a venit și mi-a dat mână de ajutoriu.

Zelul învățăceilor devenia din ce în ce mai mare, cu cât se convingeau mai mult despre puterile și dibăcia mânilor lor, pe cari nu avuseseră încă ocaziune a le pune la astfelu de probă.

Obiectele lucrate la acest curs, ca cele dintăiu încercări a le lor, — în urma consultării cu on. domn protopr. I. Petric — le-am lăsat în proprietatea celor, ce le-au făcut, din motive de încurageare atât pentru ei înșiși cât și pentru alții. Al doilea rënd de lucrări au rămas în parte neterminate, din cauza scurțimei timpului.

La acest curs a binevoit a ospita în mai multe rënduri Reverenția Sa dl protopr. I. Petric, On. domn paroch al cetății Brașovului și președinte al asociațiunei meseriașilor români, Bartolomeiu Baiulescu și dl director al școalei elem. capitale rom. dela școalele noastre centrale de aici, dl George Bellissimus, însuflețind și îmbărbătând pe micii lucrători industriali. Oaspeți din afară încă au dat atențiune acestui mic început al industriei de casă, prin ospitare în câteva rënduri.

(Va urma.)

Din public.

Publicațiune.

Comisiunea economică a comitatului Sibiu cu nota sa din 8 Aprile a. c. Nr. 71 ni-a adus la cunoștință, că comitetul municipal al comitatului Sibiu în scopul promovării producțiunei de vin a votat o subvențiune de 200 fl. v. a. pentru o societate de vinărie și vincelerie, care s'ar înființa în teritoriului comitatului Sibiu și ar avea lipsă de ajutoare.

Societățile, care ar voi să concureze la aceasta subvențiune, au să-și substearnă suplicele lor comisiunei economice a acestui comitat până în finea lui Septembrie a. c., alăturând statutele lor induse în registrul firmelor și arătând numărul membrilor societății, starea averii ei și întreprinderile intenționate.

Atragem la această atențiunea publicului român din comitatul acesta, ca în interesul promovării producțiunei de vin să nizuiască a înființa astfelu de societăți.

Sibiu, în 1 Maiu, 1888.

Comitetul central al reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiu.

Posta Redacțiunei.

Dlul „Un fiu.“ Să vă adresați mai întâiu la redacțiunea diariului în care a-ți fost apostrofați, și numai după ce Ve-ți fi eventual respinși cu întimpinarea Vă stăm la dispozițiune.

Dlul „Caesar.“ Dacă Ve genează a ieși în public cu numele adevărat, n'avem ce Vă face; altfelu nu se poate publica.

Dlul „Brutus.“ Nu se poate publica. Motivele vor urma în epistolă îndată ce vom dispune de timp. Red.

Loterie.

Mercuri în 16 Maiu n. 1888.

Brünn: 7 44 1 3 87

Bursa de Viena și Pesta.

Din 12 Maiu 1888.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	—	—
Renta de aur ung. de 4%	96.70	96.60
Renta ung. de hârtie	85.35	85.40
Galbin	5.95	5.94
Napoleon	10 05 1/2	10.03
100 marea nemșeci	62.17 1/2	62.15
London pe (poliță de trei luni)	126.05	126.90

Nr. 471. 472/888

[1831] 1—1

Publicațiune

În conformitate cu prescrierea „regulamentului pentru procedura judecătorească în cause matrimoniale § 124“ se aduce prin aceasta la cunoștință publică, că prin sentința Preaveneratului Consistoriu archidiececan, ca for de a II-a instanță dela 12 Aprile a. c. Nr. 1759, Maria n Duma este de tot despărțită de fostul ei bărbat pribegit Nicolae Lazar. De asemenea prin sentința aceluiași Preavenerat Consistoriu dela 12 Aprile a. c. 1760, Ioan Nașcu este de tot despărțit de pribegita fosta lui soție Maria n. Stoica, toti gr. or. din Mohu.

Sibiu, 3/15 Maiu, 1888.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Sibiului.

I. Hannia, adm. protopp.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobere 1887.

Budapesta—Predeal				Predeal—Budapesta				Budapesta—Arad—Teiuș				Teiuș—Arad—Budapesta				Copșa mică—Sibiu					
Tren de persoane	Tren accelerație	Tren mist.	Tren omnibus	Tren de persoane	Tren accelerație	Tren mist.	Tren omnibus	Tren mist.	Tren de persoane	Tren de persoane	Tren mist.	Tren de persoane	Tren mist.	Tren mist.	Tren de persoane	Tren mist.	Tren mist.	Tren de persoane	Tren mist.	Tren mist.	
Viena	11.10	7.40	—	—	București	—	—	7.30	—	Viena	—	11.10	2.—	Teiuș	11.24	3.—	—	Copșa mică	—	2.29	4.15
Budapesta	7.40	2.—	8.10	6.18	Predeal	—	—	1.14	—	Budapesta	—	8.20	9.05	Alba-Iulia	12.09	4.59	—	Șeica mare	—	3.02	4.45
Szolnok	11.05	4.05	7.—	9.38	Timiș	—	—	1.45	—	Szolnok	—	11.20	12.41	Vințul de jos	12.30	4.22	—	Loamneș	—	3.46	5.26
P. Ladány	2.02	5.47	5.40	12.02	Brașov	4.01	—	2.32	—	Arad	—	4.10	5.45	Șibot	1.01	4.51	—	Ocna	—	4.18	5.57
Oradea-mare	4.18	7.01	8.35	1.46	Feldioara	4.47	—	7.20	—	Glogovaț	2.17	4.30	6.—	Orăștia	1.32	5.18	—	Sibiu	—	4.42	6.30
Vărad-Velenceze	—	7.11	9.12	2.01	Apața	5.28	—	8.24	—	Gyorok	2.37	4.43	6.13	Simeria (Piski)	2.32	6.15	—	Sibiu	—	8.50	10.25
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.39	2.19	Ágostonfalva	5.59	—	8.47	—	Pauliș	3.19	5.07	6.38	Deva	2.52	6.35	—	Ocna	—	9.17	10.49
Mező-Telegd	—	7.41	10.17	2.41	Homorod	6.49	—	9.24	—	Radna-Lipova	3.43	5.19	6.51	Branicica	3.23	7.02	—	Loamneș	—	9.45	11.15
Rév	—	8.10	11.36	3.24	Hașfalău	8.35	—	10.37	—	Conop	4.05	5.41	7.10	Ilia	3.55	7.28	—	Șeica mare	—	10.20	11.45
Bratca	—	—	12.16	3.47	Sighișoara	9.12	—	11.—	—	Béza	—	6.09	7.37	Gurasada	4.08	7.40	—	Copșa mică	—	10.49	12.10
Bucia	—	—	12.54	4.07	Elisabetopol	9.56	—	11.34	—	Soborșin	—	6.28	7.55	Zam	4.44	8.11	—	Cucerdea	3.22	10.20	3.25
Ciucia	—	9.04	1.57	4.35	Mediaș	10.37	—	12.03	—	Zam	—	8.01	9.12	Béza	6.27	9.33	—	Cheța	3.52	10.50	3.58
B. Huedin	—	9.34	3.11	5.15	Copșa mică	10.59	—	12.18	—	Gurasada	—	8.34	9.41	Conop	6.47	9.53	—	Ludoș	4.13	11.11	4.20
Stana	—	—	3.40	5.37	Micăsasa	11.16	—	12.26	—	Ilia	—	8.55	9.58	Radna-Lipova	7.28	10.27	5.50	M. Bogat	4.23	11.20	4.30
Aghireș	—	—	4.15	5.53	Blaș	11.37	—	12.42	—	Branicica	—	9.19	10.17	Pauliș	7.43	10.42	6.13	Cipeu-Iernut	5.—	11.57	5.11
Ghirbou	—	—	4.36	6.05	Crăciunel	12.16	—	1.11	—	Deva	1.47	9.51	10.42	Gyorok	7.59	10.58	6.38	Kerelő-Sz.-Pál	5.15	12.12	5.28
Nadișul ung.	—	—	4.58	6.20	Teiuș	12.33	—	1.23	—	Simeria (Piski)	2.08	10.35	11.07	Glogovaț	8.28	11.35	7.19	Nireșteu	5.38	12.36	5.53
Cluș	11.—	10.34	5.26	6.38	Aiud	1.51	—	2.06	—	Orăștia	—	11.11	11.37	Arad	8.42	11.39	7.38	Oșorheiu	5.57	12.55	6.13
Apahida	11.19	—	—	7.08	Vințul de sus	2.18	—	2.27	—	Șibot	—	11.43	12.—	Szolnok	9.17	12.31	—	Reghinul-săs.	6.17	1.20	—
Ghiriș	12.33	—	—	7.36	Uioara	2.48	—	2.49	—	Vințul de jos	—	12.18	12.29	Budapesta	2.32	5.12	—	Reghinul-săs.—Oșorheiu—Cucerdea	8.16	3.22	—
Cucerdea	1.11	—	—	9.16	Cucerdea	2.56	—	2.56	—	Alba-Iulia	8.05	12.36	12.46	Viena	6.—	8.20	—	Reghinul-săs.	—	8.56	8.—
Uioara	1.18	—	—	10.—	Apahida	3.14	—	3.12	—	Teiuș	8.59	1.29	1.41	Simeria (Piski) — Petroșeni	—	—	—	Oșorheiu	6.56	12.15	10.20
Vințul de sus	1.25	—	—	10.09	Cluș	4.01	—	3.76	—	Simeria (Piski)	6.47	2.42	—	Arad — Timișoara	—	—	—	Nireșteu	7.16	12.35	10.39
Aiud	1.46	—	—	10.19	Nadișul ung.	5.28	—	5.01	—	Streiu	7.40	3.25	—	Aradul nou	6.05	5.48	—	Kerelő-Sz.-Pál	7.40	12.58	11.02
Teiuș	2.25	—	—	10.48	Ghirbou	5.56	—	5.21	—	Hațeg	8.58	4.16	—	Vinga	6.33	6.19	—	Cipeu-Iernut	8.03	1.19	11.23
Crăciunel	2.50	—	—	11.55	Aghire	6.37	6.01	—	8.—	Pui	10.09	5.11	—	Orczifalva	6.58	6.44	—	M. Bogat	8.37	1.49	11.53
Blaș	3.03	—	—	12.52	Stana	6.58	6.19	—	8.36	Crivadia	11.09	5.58	—	Mercizfalva	7.29	7.16	—	Ludoș	8.51	2.02	12.06
Micăsasa	3.35	—	—	1.34	B. Huedin	7.14	—	9.32	—	Banița	12.06	6.40	—	Timișoara	7.55	7.47	—	Cheța	9.08	2.18	12.22
Copșa mică	4.01	—	—	2.19	Ciucia	7.29	—	10.11	—	Petroșeni	12.46	7.12	—	Arad	9.08	9.02	—	Cucerdea	9.40	2.46	12.52
Mediaș	4.20	—	—	2.46	Bucia	7.56	—	10.11	—	Petroșeni — Simeria (Piski)	—	—	—	Timișoara — Arad	—	—	—	Simeria (Piski) — Uniedoara	—	—	—
Elisabetopol	4.55	—	—	3.31	Bratca	8.18	7.12	—	10.51	—	—	—	—	—	—	—	—	Simeria (Piski)	2.18	—	—
Sighișoara	5.42	—	—	3.59	Rév	8.58	7.41	—	12.16	—	—	—	—	—	—	—	—	Cerna	2.39	—	—
Hașfalău	6.01	—	—	4.32	Mező-Telegd	9.15	—	12.50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Uniedoara	3.05	—	—
Homorod	7.27	—	—	6.53	Fugyi-Vásárhely	9.34	—	—	12.50	—	—	—	—	—	—	—	—	Uniedoara — Simeria (Piski)	—	—	—
Ágostonfalva	8.08	—	—	7.21	Vărad-Velenceze	9.34	—	—	12.50	—	—	—	—	—	—	—	—	Uniedoara	5.10	—	—
Apața	8.36	—	—	8.23	Oradea-mare	9.34	—	—	12.50	—	—	—	—	—	—	—	—	Cerna	5.36	—	—
Feldioara	9.06	—	—	9.02	P. Ladány	9.34	—	—	12.50	—	—	—	—	—	—	—	—	Simeria (Piski)	5.55	—	—
Brașov	9.46	—	—	9.52	Szolnok	9.34	—	—	12.50	—	—	—	—	—	—	—	—	Ghiriș — Turda	—	—	—
Timiș	1.55	—	—	—	Budapesta	9.34	—	—	12.50	—	—	—	—	—	—	—	—	Ghiriș	9.26	4.19	—
Predeal	2.53																				